

Антикризове управління як складова процесу забезпечення безпеки підприємств

В умовах ринкової економіки переважна більшість суб'єктів господарювання є відносно самостійними у прийнятті економічних рішень та самі несуть відповідальність за наслідки їх реалізації. В діяльності кожного підприємства періодично виникають ситуації, коли необхідно вживати заходи, спрямовані на запобігання виникненню кризових явищ, що є передумовою успішного фінансового оздоровлення підприємств, чи ліквідацію вже наявних ознак кризи.

Не стійка кон'юнктура ринкового середовища вимагає постійного діагностування та впровадження в менеджмент спеціальних антикризових заходів, як запоруки успішного функціонування підприємств. Тому особливої актуальності в умовах спаду економічного зростання набув процес розробки та використання ефективних методів і форм здійснення антикризового управління на підприємстві.

За останні роки виникли підприємства, що не розраховуються зі своїми партнерами, державою та працівниками, ці підприємства стають генераторами ланцюгової реакції неплатежів, що створює негативні тенденції в економіці країни, до таких підприємств необхідно застосовувати заходи, спрямовані на їхнє фінансово-господарське оздоровлення шляхом санації, реструктуризації, або добровільної ліквідації.

Не стійка кон'юнктура ринкового середовища вимагає постійного діагностування та впровадження в менеджмент спеціальних антикризових заходів, як запоруки успішного функціонування підприємств.

В сучасних умовах діяльності підприємств необхідним є створення механізму, за допомогою якого б здійснювався аналіз і попередження виникнення банкрутства. Саме таким механізмом є антикризове управління. Необхідність антикризового управління визначається цілями розвитку соціально-економічних систем і існуванням небезпеки виникнення кризи.

Останніми роками значно зросла кількість досліджень та публікацій стосовно антикризового управління. Перш за все, це пояснюється глибинною кризою, що охопила більшість підприємств різних галузей. Багато уваги було приділено питанням ефективності та дієвості антикризового управління, виникненню та попередженню кризових явищ на підприємстві. Питання антикризового управління в своїх працях досліджували багато вітчизняних та закордонних науковців, зокрема: А. Балашов, І. Бланк, В. Василенко, А. Градов, Г. Романяк, А. Череп, І. Єпіфанова, З. Шершньова, А. Журавська і інші.

В наукових працях розглядаються теоретичні основи і методологічний інструментарій антикризового управління підприємством в умовах транзитивної економіки, значна увага приділяється теоретичним питанням виникнення, розвитку кризових ситуацій, а також практичним аспектам проведення стабілізаційних заходів по виведенню підприємства з кризи. Однак, в роботах

названих вчених немає однакості в підходах до сутності антикризового управління та власне самого розуміння економічної категорії «антикризове управління». Неоднозначність трактувань даної економічної категорії вже створює певні проблеми у розробці комплексу заходів із попередження і подолання наслідків кризи.

Сьогодні велика кількість підприємств перебуває у важкому стані, тому запобігання кризових явищ та розробка заходів по виходу підприємства з кризи стали однією з найважливіших проблем управління. Підсистемою системи управління підприємством щодо нейтралізації та попередженню кризових явищ сьогодні прийнято вважати антикризове управління.

Отже, можна виокремити наступні підходи до визначення економічної категорії «антикризове управління»: антикризове управління розглядається як механізм банкрутства; антикризове управління зводиться виключно до фінансового аспекту діяльності, на недопущення неплатоспроможності; антикризове управління є невід'ємною частиною управління або застосовується лише на період подолання кризи; в антикризовому управлінні провідна роль належить державі або взагалі не передбачена.

Таким чином, на основі вищевикладеного, можна зазначити, що сутність антикризового управління полягає у об'єктивному виявленні причин кризи, виду, стадії та закономірностей її протікання, можливих сценаріїв розвитку, інструментів по виходу з неї та недопущення наступних кризових явищ.

На основі джерел [1 – 4] були сформульовані основні принципи антикризового управління: постійна готовність до можливого порушення фінансової рівноваги підприємства; принцип об'єктивності, використання якого передбачає врахування суті та механізмів виникнення та поглиблення кризових явищ, орієнтацію управлінського впливу не тільки на зовнішні прояви, але й на глибинні першопричини виникнення кризових явищ; терміновість реагування на окремі кризові явища в фінансовому розвитку підприємства. Будь-яке зволікання при впровадженні відповідних заходів на підприємстві, що знаходиться в умовах кризи, може призвести до посилення кризового явища та його наслідків; формування управлінських рішень повинно здійснюватися на підставі оперативної і достовірної початкової інформації; необхідно чітко ранжування пріоритетних рішень для ліквідації проблем через обмеженість ресурсів і часу внаслідок існуючого кризового явища тощо.

Таким чином, значна кількість науковців розглядала сутність економічної категорії «антикризове управління» в своїх дослідженнях, як наслідок, відсутність однакості при визначенні даної категорії та існування кількох підходів. Однак, підсумовуючи вищенаведене, можна зробити висновок, що антикризове управління є системою управління, що має комплексний характер та спрямоване на попередження, запобігання кризових явищ і виявлення причин кризи, виду, стадії та закономірностей її протікання, можливих сценаріїв розвитку, інструментів по виходу з неї, з метою подальшого функціонування підприємства. Дотримання сформульованих основних принципів проведення антикризового управління дозволить здійснювати його якомога ефективніше.

Список використаних джерел

1. Романяк Г. М. Сутність антикризового управління підприємством в умовах нестабільного ринкового середовища / Романяк Г. М. // Наукові записки. – 2016. – №1. – С. 235 – 239.
2. Череп А. В. Антикризове управління як основа забезпечення життєдіяльності підприємства / А. В. Череп, С. В. Северина // Економічний простір. – 2010. – № 37. – С. 277 – 282.
3. Єпіфанова І. Ю. Сутність антикризового управління підприємства [Електронний ресурс] / Єпіфанова І. Ю., Оранська Н. О. // Економіка та суспільство. – 2016. – №2. – С. 265 – 269.
4. Журавська А. Р. Теоретичні засади антикризового управління сільськогосподарськими підприємствами / А. Р. Журавська // Вісник Житомирського національного агроекологічного університету. – 2013. – № 1-2(2). – С. 227 – 235.